

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, reprezentați de avocatul Pavel Digori,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu împotriva Societății cu Răspundere Limitată „TEHNOIF-AGRO” cu privire la anularea ordinelor de concediere, restabilirea la locul de muncă, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei suplimentare din 21 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-514/24
NR. PIGD 2-20083471-01-2ra-15052024)*

Recursul declarat după 01 septembrie 2023. Recurs inadmisibil. Invocarea formală a caracterului arbitrar al deciziei și dezacordul cu aceasta nu constituie temei de casare.

Judecătoria Orhei, sediul Central, jud. A. Romanaș,
Curtea de Apel Chișinău, jud. D. Dulghieru, V. Cotorobai, V. Mihaila,

22 iulie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, reprezentați de avocatul Pavel Digori,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 16 iulie 2020, prin intermediul poștei terestre (Vol.I, f.d.33), Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu, reprezentați de avocatul Veaceslav Spalatu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”, solicitând constatarea încălcării legislației muncii de către S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” privind concedierea lor din funcțiile deținute în baza ordinelor nr.18 și nr. 19 din 07 martie 2020, anularea ordinelor de concediere nr.18 și nr. 19 din 07 martie 2020 cu privire la lichidarea brigăzii de tutun și reducerea statului de personal cu restabilirea în funcțiile deținute până la concediere, încasarea prejudiciului material sub forma plăților salariale pentru perioada eliberării din funcție până la restabilirea în funcție, încasarea prejudiciului moral în mărime de 50.000 de lei pentru fiecare și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

2. În motivarea acțiunii, reclamanții au invocat că, la 01 ianuarie 2019 a fost încheiat între Gheorghe Sandu și S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” contractul individual de muncă nr. 10. Conform pct.1.1 din contract, salariatul s-a obligat să îndeplinească funcția de brigadier la brigada de tutun. În baza pct.1.2 lit. b), perioada contractului individual de muncă a fost una determinată, și anume, pentru perioada 01 ianuarie 2019-31 decembrie 2019. În temeiul pct.4.1 al contractului individual de muncă, pentru munca prestată salariul a fost stabilit în mărime de 4.500 de lei.

3. Totodată, au menționat că după expirarea contractului individual de muncă nr.10 din 01 ianuarie 2019, încheiat cu Gheorghe Sandu, acest contract s-a prelungit automat și tacit pe o perioadă nedeterminată. Atât până la expirarea, cât și după expirarea contractului, angajatorul și salariatul nu și-au manifestat dorința de a înceta raporturile juridice de muncă. Continuitatea raporturilor juridice de muncă fiind probată prin tabelele de pontaj pentru perioada decembrie 2019 – februarie 2020 și bonurile de plată salariale lunare pentru perioada ianuarie – februarie 2020.

4. La 24 martie 2020 administrația pârâtului a adus la cunoștință lui Gheorghe Sandu ordinul nr. 18 din 07 martie 2020 cu privire la lichidarea brigăzii de tutun și reducerea statului de personal, conform semnăturii cu

mențiunile în registrul intern al companiei. Ulterior, i s-a eliberat copia extrasului din ordinul menționat.

5. Ordinul nr. 18 din 07 martie 2020 emis de către administrația S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”, s-a motivat prin faptul că ramura tutunului ani la rând aduce pierderi colosale în urma producerii tutunului și anume în anul 2018 – s-au evaluat pierderi în mărime de 1 011,1 mii lei, iar în anul 2019 – 402,4 mii lei, totodată, menționând faptul că, contractul individual de muncă nr.10 din 1 ianuarie 2019, a expirat la data de 31 decembrie 2019. Tot, în ordinul enunțat, s-a indicat conform Regulamentului cu privire la preavizarea sub semnătură a salariatului de reducerea statului de personal, că Gheorghe Sandu a fost concediat din funcția deținută încă din 14 februarie 2020, fiind specificat că urmează să i se achite indemnizația de eliberare din serviciu conform art.186 din Codul muncii.

6. La 01 ianuarie 2019 între Vladimir Bogaciov și S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” s-a încheiat contractul individual de muncă nr. 09. Iar conform pct.1.1, salariatul s-a obligat să îndeplinească funcția de agronom. În temeiul pct.1.2 lit. b) al contractului individual de muncă, perioada acestuia a fost una determinată, și anume, 01 ianuarie 2019 - 31 decembrie 2019. În baza pct.4.1 al contractului individual de muncă, pentru munca prestată i-a fost stabilit lui Vladimir Bogaciov salariul în mărime de 5 000 de lei.

7. Reclamanții au precizat că după expirarea contractului individual de muncă nr. 09 din 01 ianuarie 2019, încheiat cu Vladimir Bogaciov, acesta s-a prelungit automat și tacit pe o perioadă nedeterminată. Atât până la expirarea acestuia, cât și după expirare, angajatorul și salariatul nu și-au manifestat dorința de a înceta raporturile juridice de muncă. Continuitatea raporturilor juridice de muncă fiind probată prin tabelele de pontaj pentru perioada decembrie 2019 – februarie 2020 și bonurile de plată salariale lunare pentru perioada ianuarie – februarie 2020.

8. La 24 martie 2020 administrația S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” i-a adus la cunoștință lui Vladimir Bogaciov ordinul nr.19 din 07 martie 2020 cu privire la lichidarea funcției de agronom și reducerea statului de personal, conform semnăturii cu mențiunile în registrul intern al companiei. Apoi i s-a eliberat copia extrasului din ordinul enunțat.

9. Ordinul nr. 19 din 07 martie 2020 emis de către administrația S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”, a fost motivat prin faptul că, în legătură cu micșorarea suprafețelor de pământ și a numărului de culturi și anume, ramurile tutunului reduse, legumele nu se produc de 4 ani, livezile nu se prelucrează de 2 ani, s-a propus reducerea de personal și anume a funcției de agronom deținută de Vladimir Bogaciov, fiind mai puțin calificat în postura dată. Totodată, s-a indicat că termenul contractului individual de muncă nr.09 din 01 ianuarie 2019 a expirat la 31 decembrie 2019. În textul ordinului nr. 19 din 07 martie

2020, se mai menționează că, în baza Regulamentului cu privire la preavizarea sub semnătură a salariatului de reducerea statului de personal, Vladimir Bogaciov a fost concediat din funcția deținută încă din 14 februarie 2020, fiind specificat că urmează să i se achite indemnizația de eliberare din serviciu conform art.186 din Codul muncii.

10. Reclamanții au considerat că ilegal au fost concediați din funcțiile deținute prin ordinele emise de pârât, fiindu-le încălcat dreptul de a munci. Astfel, la 04 iulie 2020 au adresat pârâtului o somație în vederea restabilirii în funcție, achitarea plăților salariale. Deși pârâtul a recepționat somația, însă nu a răspuns acesteia.

11. De asemenea, au precizat că după 31 decembrie 2019 când au expirat contractele individuale de muncă nr.09 și nr.10 din 01 ianuarie 2019 încheiate cu ambii, raporturile juridice de muncă au continuat tacit, deoarece nici una dintre părțile raporturilor de muncă nu au cerut încetarea acestora. Astfel, raporturile juridice de muncă au continuat tacit și nu au fost perfectate în formă scrisă, fiind considerate a fi prelungite pe o durată nedeterminată, fapt confirmat și prin tabelele de pontaj pentru perioada decembrie 2019-februarie 2020 și bonurile de plată salariale lunare pentru perioada ianuarie-februarie 2020.

12. Reclamanții au afirmat că ordinele au fost emise la 07 martie 2020 contrar prevederilor art. 81 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Codul muncii, fiind concediați din funcțiile deținute începând cu 14 februarie 2020, însă ordinele de concediere le-au fost aduse la cunoștință doar la 24 martie 2020, în care nici nu au fost indicate articolele corespunzătoare din legislația muncii privind concedierea lor. Încetarea raporturilor de muncă a avut loc din inițiativa angajatorului în temeiul art. 86 alin. (1) lit. b) și c) din Codul muncii, pentru motivele lichidării unității angajatorului persoană juridică și reducerea numărului sau a statelor de personal din unitate, fapt specificat expres în ordinele de concediere contestate nr. 18 și 19 din 07 martie 2020.

13. Reclamanții au mai menționat că articolul 86 din Codul muncii (cu completările și modificările operate) stabilește mai multe temeiuri de desfacere a contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului, printre care și lit. b) lichidarea unității sau încetarea activității angajatorului persoană fizică. Legislația muncii nu conține noțiunea de „lichidare a unității”. Astfel, la soluționarea acestor litigii se vor aplica normele Codului civil, care determină modul de lichidare a persoanei juridice.

14. Temei de concediere a salariatului în legătură cu lichidarea unității servește hotărârea organului competent de lichidare a unității sau hotărârea instanței de judecată. Lichidarea unității atrage concedierea tuturor salariatilor acesteia. În opinia reclamanților, urmează a fi verificat dacă a avut loc lichidarea brigăzii de tutun și lichidarea funcției de agronom

conform speței. În cazul lichidării brigăzii de tutun și a funcției de agronom, angajatorul era obligat să emită un ordin (dispoziție, decizie, hotărâre) cu privire la lichidarea unității și să preavizeze, sub semnătură, salariatul cu 2 luni înainte de lichidarea unității, acordându-i salariatului cel puțin o zi liberă pe săptămână, cu menținerea salariului mediu, pentru căutarea unui alt loc de muncă (art.184 din Codul muncii), acțiuni/inacțiuni ce nu au fost întreprinse de către pârât.

15. Reclamanții au declarat că pârâtul în mod conștient a emis cu încălcări ordinele contestate, ceea ce demonstrează rea-credința în onorarea obligațiunile contractuale.

16. Reclamanții au mai menționat că suma de 50 000 de lei pentru fiecare este o sumă echitabilă și suficientă pentru a acoperi suferințele morale cauzate prin acțiunile/inacțiunile ilegale ale pârâtului. Or, conform normelor juridice citate raportate la dispozițiile art.1422 alin. (1), (2), art.1423 alin. (1), (2) din Codul civil, suma solicitată nu este vindicativă și punitivă, iar încasarea unei sume mai mici ar fi inequitabilă în raport cu atentarea inadmisibilă la dreptul fundamental de a munci.

17. La fel, au solicitat și compensarea cheltuielilor de asistență juridică din contul pârâtului, necesitatea acestora fiind determinată de dreptul lor de a beneficia de o asistență calificată. Caracterul rezonabil este determinat de volumul de lucru prestat de avocat prin implicarea complexă în cauza respectivă, începând cu etapa prejudiciară, întocmirea cererii de chemare în judecată și ulterior cu participarea în cardul ședințelor de judecată.

18. La 05 aprilie 2021, S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”, reprezentată de avocatul Adrian Guțanu, a înaintat cerere privind excepția de tardivitate, solicitând respingerea acțiunii ca fiind tardivă, înaintată cu omiterea termenului de prescripție.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

19. Prin încheierea din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, s-a respins cererea reprezentantului pârâtului S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”, cu privire la excepția de tardivitate.

20. Prin hotărârea din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov. S-a anulat ordinul nr. 18 din 07 martie 2020 „Cu privire la lichidarea brigăzii de tutun și reducerea statului de personal” emis de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în privința lui Gheorghe Sandu. S-a repus Gheorghe Sandu în funcția deținută în cadrul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” până la concediere. S-a încasat din contul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în beneficiul lui Gheorghe Sandu salariul pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă (07 martie 2020- 17 septembrie 2021), cu

calcularea și reținerea din această sumă a plăților obligatorii la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale și asigurarea obligatorie medicală, cuantumul salariului lunar de bază fiind în sumă de 4.500 de lei, ținându-se cont de plata indemnizației achitată la eliberarea din serviciu. S-a încasat din contul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în beneficiul lui Gheorghe Sandu un salariu mediu lunar al ultimului, ceea ce constituie suma de 4.500 de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat. S-a încasat din contul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în beneficiul lui Gheorghe Sandu suma de 5.000 de lei cu titlu de cheltuieli suportate pentru asistență juridică. S-a anulat ordinul nr. 19 din 7 martie 2020 „Cu privire la lichidarea funcției de agronom și reducerea statutului de personal” emis de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în privința lui Vladimir Bogaciov. S-a repus Vladimir Bogaciov în funcția deținută în cadrul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” până la concediere. S-a încasat din contul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în beneficiul lui Vladimir Bogaciov salariul pentru întreaga perioadă de absență forțată de muncă (07 martie 2020-17 septembrie 2021), cu calcularea și reținerea din această sumă a plăților obligatorii la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale și asigurarea obligatorie medicală, cuantumul salariului lunar de bază fiind în sumă de 5.000 de lei, ținându-se cont de plata indemnizației achitată la eliberarea din serviciu. S-a încasat din contul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în beneficiul lui Vladimir Bogaciov un salariu mediu lunar al ultimului, ceea ce constituie suma de 5.000 de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat. S-a încasat din contul S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” în beneficiul lui Vladimir Bogaciov suma de 5.000 lei cu titlu de cheltuieli suportate pentru asistență juridică. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată. Hotărârea este executorie imediat în partea restabilirii în funcție și încasării unui salariu mediu lunar.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

21. La 24 septembrie 2021, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.156) și, în original, la 28 septembrie 2021, S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” depus cerere de recurs împotriva încheierii din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, solicitând admiterea acesteia, casarea încheierii contestate, emiterea unei noi încheieri de admiterea a excepției de tardivitate, declararea acțiunii tardive.

22. La 24 septembrie 2021, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.159) și, în original, la 28 septembrie 2021, S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată, încasarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

23. Prin decizia din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”. S-a casat integral hotărârea din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central și s-a emis o încheiere nouă prin care s-a admis cererea S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” cu privire la excepția de tardivitate. S-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu împotriva S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” cu privire la anularea ordinelor de concediere, restabilirea la locul de muncă, plata despăgubirilor materiale și morale și compensarea cheltuielilor de judecată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

24. La 31 octombrie 2022, Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu au declarat recurs împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel, menținerea hotărârii primei instanțe și a încheierii din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central.

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

25. Prin decizia din 16 august 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu și s-a casat integral decizia din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, pentru examinarea apelului în fond.

26. La 30 octombrie 2023, Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu, reprezentați de avocatul Pavel Digori, au declarat apelul incident, solicitând admiterea acestuia, modificarea dispozitivului hotărârii primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral și cheltuielilor de asistență juridică, cu încasarea prejudiciului moral în mărime de 50.000 de lei pentru fiecare și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 10.000 de lei pentru fiecare.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

27. Prin decizia din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” și recursul declarat de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”. S-a respins apelul incident declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, prin intermediul avocatului Pavel Digori. S-a menținut hotărârea din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central și încheierea din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central.

28. Ulterior, la 10 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.137), Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu, reprezentați de avocatul Pavel Digori, au depus cerere, solicitând admiterea acesteia, emiterea deciziei suplimentare cu privire la încasarea cheltuielilor de

asistență juridică suportate în cadrul judecării cauzei în instanța de apel a câte 4.500 de lei pentru fiecare.

29. Prin decizia suplimentară din 21 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu, prin intermediul avocatului Pavel Digori, privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

30. Pentru a decide astfel, instanța de apel cu referire la prevederile art. 250 alin. (1) lit.a),b),c), (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă, a stabilit că prin hotărârea din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov.

31. La 24 septembrie 2021, S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” a declarat apel împotriva hotărârii din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

32. La rândul său, Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, prin intermediul avocatului Pavel Digori, la 30 octombrie 2023 au depus apel incident prin care au solicitat modificarea hotărârii din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central.

33. Totodată, prin referința depusă la 30 octombrie 2023, Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, prin intermediul avocatului Pavel Digori, au solicitat compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul judecării cauzei, în instanța de apel, a câte 4 500 de lei, pentru Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov.

34. Prin decizia din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” și recursul declarat de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”. S-a respins apelul incident declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, prin intermediul avocatului Pavel Digori. S-a menținut hotărârea din 17 septembrie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central și încheierea din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, emise în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov către S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” cu privire la anularea ordinelor de concediere, restabilirea la locul de muncă, încasarea prejudiciului material și moral, și compensarea cheltuielilor de judecată.

35. Instanța de apel a remarcat faptul că, prin referința depusă la 30 octombrie 2023, Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, prin intermediul avocatului Pavel Digori, au solicitat compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul judecării cauzei în instanța de apel.

36. Contrar aspectelor abordate supra, instanța de apel, prin decizia din 13 decembrie 2023, a omis să se pronunțe în privința cheltuielilor de judecată.

37. La caz, instanța de apel a notat că potrivit prevederilor art.82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei, iar potrivit art.90 din Codul de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte: i) cheltuielile de asistență juridică.

38. În conformitate cu art.96 alin.(1), (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

39. Potrivit art.54 alin.(1), lit. b) din Legea nr.1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, avocatul este obligat: să acorde asistență juridică conform contractului încheiat cu clientul sau cu oficiul teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

40. Totodată, conform art. 63 alin.(1) din Legea nr.1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice.

41. După cum rezultă din materialele cauzei, în cadrul judecării cauzei, apelanții-intimați Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov au beneficiat de servicii de asistență juridică acordate de avocatul Pavel Digori, în baza mandatului avocațial, anexat la materialele cauzei.

42. Pornind de la practica CtEDO, cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

43. Potrivit bonului de plată nr.53353232 din 19 octombrie 2023, Gheorghe Sandu a achitat 4.500 de lei pentru acordarea asistenței juridice în cadrul instanței de apel, iar conform bonului de plată nr.53353233 din 19 octombrie 2023, Vladimir Bogaciov a achitat 4.500 de lei.

44. Astfel, deși prin referința depusă la 30 octombrie 2023, Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, prin intermediul avocatului Pavel Digori, au solicitat compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul judecării cauzei în instanța de apel, instanța de apel a considerat necesar de a respinge această pretenție, deoarece prin decizia din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul incident declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, prin intermediul avocatului Pavel Digori, subsecvent va respinge și pretenția privind încasarea cheltuielilor de judecată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

45. La 19 aprilie 2024, Vladimir Bogaciov și Gheorghe Sandu, reprezentați de avocatul Pavel Digori, au depus cerere de recurs împotriva deciziei suplimentare din 21 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei suplimentare a instanței de apel din 21 februarie 2024 și pronunțarea unei noi hotărâri de încasare a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 4.500 de lei pentru fiecare.

46. În motivarea recursului, recurenții au invocat prin prisma art. 432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă că decizia recurată este una arbitrară.

47. Potrivit notei informative la proiectul Legii cu privire la modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători, în calitate de exemple din procedura civilă sunt: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (Dulaurans v. France, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (Tel v. Turkey, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (Andelkovic v. Serbia, 2013; Lazarevic v. Bosnia and Herzegovina, 2020).

48. Recurenții au reiterat că au încheiat contractele de asistență juridică CAPD/BV și CAPD/SG din 19 octombrie 2023 cu Cabinetul Avocatului „Digori Pavel” pentru prestarea serviciilor de asistență juridică în legătură cu reprezentarea intereselor în instanța de apel, fiind achitată remunerația pentru asistență juridică în mărime de 4 500 de lei fiecare, în total 9 000 de lei. Cheltuielile suportate au fost reale, necesare și rezonabile precum și conforme practicilor și recomandărilor în domeniu.

49. Cheltuielile au fost reale. În baza contractelor de asistență juridică încheiate la 19 octombrie 2023 cu Cabinetul Avocatului „Digori Pavel”, a fost negociat și stabilit un onorariu în mărime de 4 500 lei pentru fiecare. Astfel, ambii au achitat onorariul stabilit câte 4 500 de lei, conform bonurilor de plată seria DAA nr. 53353233 din 19 octombrie 2023 și seria DAA nr. 53353232 din 19 octombrie 2023. Cheltuielile au fost necesare. Prestatorul a efectuat un șir de măsuri pentru a soluționa litigiul (consultație cu beneficii

asistenței juridice, cunoștința cu materialele dosarului în incinta Curții de Apel Chișinău, studierea materialelor cauzei, întocmirea cererii de apel incident, întocmirea referinței la cererea de apel, participarea în ședințele de judecată). Astfel, cheltuielile de asistență juridică suportate au fost necesare realizării revendicărilor în repararea drepturilor încălcate și înfăptuirii actului de justiție. De asemenea, au indicat că cheltuielile au fost rezonabile. La stabilirea cheltuielilor de consultanță și asistență juridică de către părți, au fost luate în considerare prevederile hotărârii nr. 19-02/27.05.2022 din 27 mai 2022 privind recomandările cuantumului onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică și s-a optat pentru abordarea opțiunii tarifelor fixe, după cum urmează: prima întâlnire cu beneficiarii asistenței juridice – 1 250 de lei; luarea de cunoștință de materialele dosarului – 1 250 de lei; tarif fix pentru întocmirea cererii de apel incident – 2 500 de lei; tarif fix pentru întocmirea referinței la cererea de apel – 2 500 de lei; tarif fix pentru participarea la ședința de judecată – 1 500 de lei. În total – 9 000 de lei. Astfel, din analiza tarifelor fixe stabilite, pentru întocmirea apelului incident a fost achitată doar suma de 2 500 de lei. În rest toate cheltuielile de judecată sub forma asistenței juridice vizează antrenarea în procedura de apel, pornită la cererea de apel formulată de către S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”. Prin urmare, calitatea de parte care a câștigat procesul urmează a fi analizată în raport cu participarea avocatului lor și acțiunile acestuia în raport cu rezultatul asupra procedurii de apel. Astfel, avocatul Pavel Digori s-a întâlnit cu beneficiarii asistenței juridice, a luat cunoștință de materialele dosarului, a întocmit referința la cererea de apel, a participat la toate ședințele de judecată (3 ședințe de judecată) - acțiuni inerente procedurii de apel pornită la cererea S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”. Urmare a acestor acțiuni, cererea de apel a S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” a fost respinsă, fiind apreciate argumentele din referința formulată de avocatul Pavel Digori. Astfel, în situația în care cererea de apel a S.R.L. „TEHNOIF-AGRO” este respinsă, în opinia lor, sunt părțile care au câștigat procesul și cheltuielile de judecată urmează a fi compensate din contul părții care a pierdut procesul, în sensul art. 94 din Codul de procedură civilă.

50. Referitor la argumentul din decizia recurată că cheltuielile de judecată nu urmează a fi compensate din motiv că cererea de apel incident s-a respins, nu poate afecta întreaga sumă a asistenței juridice pretinsă. Or, pentru întocmirea apelului incident a fost achitată doar suma de 2.500 de lei, adică câte 1.250 de lei a fost achitată de către fiecare. La fel, cerința privind compensarea cheltuielilor de judecată nu era în cererea de apel incident, dar în referința înaintată la cererea de apel formulată de către S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”. În opinia recurenților, instanța de apel în partea în care a respins cheltuielile de judecată sub forma asistenței juridice acordate, a comis o greșeală de drept evidentă, din cauza unei aprecieri arbitrare a

circumstanțelor specifice speței. Respingerea apelului incident formulat de poate atrage doar respingerea părții din asistența juridică care este atribuită întocmirii acestuia și nu poate afecta cheltuielile de judecată atribuite câștigului obținut prin respingerea cererii de apel formulate de S.R.L. „TEHNOIF-AGRO”. Totuși această diferență a fost compensată de către avocatul Pavel Digori prin faptul că a participat la 3 ședințe de judecată, tariful fix pentru fiecare fiind de cât 1.500 de lei.

51. Recurenții au considerat că odată ce prin decizia instanței de apel din 13 decembrie 2023 s-a respins apelul și s-a menținut hotărârea primei instanțe, urmează a fi compensate și cheltuielile de judecată formate din cheltuielile de asistență juridică.

52. La 17 mai 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, avizul de recepție, anexate la materialele dosarului (Vol.II, f.d.220-221).

53. Intimatul nu a făcut uz de dreptul și nu a depus referință la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

54. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

55. Recursul declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, reprezentați de avocatul Pavel Digori, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

56. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

57. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

58. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă: e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

59. Art. 433 din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1).”

ASPECTE DE PROCEDURĂ

60. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei suplimentare a instanței de apel a fost pronunțat la 21 februarie 2024. Copia deciziei integrale suplimentare a instanței de apel a fost expediată participanților la proces la 27 februarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.190). Astfel, recursul depus este în termen.

MOTIVAREA INSTANȚEI

61. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

62. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

63. Din analiza recursului declarat rezultă că s-a indicat prevederile art. 432 alin. (1) lit. e), din Codul de procedură civilă, în exprimarea dezacordului cu decizia contestată.

64. Argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma în vigoare la data declarării recursului, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate. Mai mult, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căroră instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

65. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației, nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

66. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

67. În contextul prevederilor art. 432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică în cazul invocării în recurs a temeiurilor menționate la art. 432 alin.(1) lit.d)–f) din Codul de procedură civilă, dacă acestea au fost invocate și în apel sau dacă pretinsa încălcare a avut loc în instanța de apel, nefiind stabilite la caz anumite încălcări ce ar fi fost comise de instanța de apel.

68. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p. 38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

69. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, reprezentați de avocatul Pavel Digori, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerat inadmisibil.

70. Din aceste motive, în conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de Gheorghe Sandu și Vladimir Bogaciov, reprezentați de avocatul Pavel Digori, împotriva deciziei suplimentare din 21 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Gheorghe Stratulat